

Károli Gáspár Református Egyetem
Gyökössy Endre Lelkigondozói és
Szupervízori Intézet

Frank Kittelberger & Miklós Kocsev

Leben bis zuletzt

Hospizkultur und palliative Sorge
im Altenpflegeheim

Élni a legvégsőkig

Hospice-kultúra és palliatív gondoskodás
az idősök otthonában

eine Handreichung für die Praxis   Segítségnyújtás a mindennapi gyakorlathoz

PraxisReflexionen

Band 1   Oktober 2009

PraxisReflexiók

Első kötet   2009 Október

Ajánlás

A Gyökössy Intézet praxist segítő sorozatának első füzetét tartja kezében az olvasó. Segédanyag sorozatunk célja az, hogy pasztorálpszichológiai reflexiókat adjon egyházunk diakóniai, lelkigondozói, missziói szolgálatára. Első kiadványunk az életük alkonyán lévő idősök ápolásába beépíthető hospice ellátással, palliatív kezeléssel, fájdalom csillapatással foglalkozik. Frank Kittelberger és Kocsev Miklós összeállított munkája szakszerűen vázolja az idősök intézményes diakóniai ellátásában a hospice és palliatív gondoskodás kultúrájának szervezeti helyét és gyakorlati alkalmazhatóságát. A szerzők ismertetik a külföldi tapasztalatokat, és a magyar viszonyokat. Hangsúlyozzák: nem receptkönyvet akarnak adni, hanem vezérfonalat, mely mellett lehet haladni, gondolkodni, mérlegelni. Szabad kérdéseket feltenni, vitatkozni, ami hasznos, beépíthetjük az idősök diakóniai ápolásába. Ezt az írást ajánljuk intézeti gondozóknak, ápolóknak, lelkészeknek, vezetőknek és túlzás nélkül mindenkinek. Ma a halál nemcsak a társadalomban, de az egyházban is tabu téma, pedig a szeretet parancsát (Máté ev.22,37-40) csak akkor tudjuk betölteni, ha szembe tudunk nézni az élet végével. A világosság az élet elmúlásának realitásában fénylik (János ev. 1,5), a fény pedig utat mutat önmagunkhoz, egymáshoz, Istenhez.

Toth János   intézetvezető-lelkész   Kecskemét, 2009. július 29

Köszöntés

A Magyarországi Református Egyház Szeretetszolgálati irodája régóta igyekszik kiemelt figyelmet fordítani és támogatni mindazon törekvéseket, amelyek egyházunk szeretetszolgálati munkáját, annak szakmai fejlődését, minőségét és eredményességét segítik.

Ma, amikor az idősök gondozásának szociális védelmi rendszere paradigmátikus átalakulásban él, amikor számos országban megkezdődik a felkészülés a hetven és nyolcvan évnél idősebb emberek fokozott egészségügyi, ápolási, gondozási szükségleteinek kielégítésére, egyházunk szeretetszolgálatának is előre kell látnia azokat a folyamatokat, amelyeknek eredményeképpen az időskori biztonság ma ismert rendszere rövidesen átstrukturálódik. Ebben a felkészülési folyamatban lehet a szeretetszolgálatban, idős testvéreink gondozásában fáradó munkatársaink segítségére ez a brosúra.

Várható továbbá, hogy a jövőben felerősödik egyházunkkal és egyházunk diakóniai szolgálataival szemben a hospice ellátás és a palliatív gondozás iránti igény. Amikor az orvostudomány eszközei elfogytak, amikor a betegség sok panasszal, fájdalommal, szenvedéssel jár, az erős spirituális töltéssel rendelkező diakóniai szolgálatok segíthetnek a haldoklók kísérésében, a kísérők felkészítésében, a gyászolók lelki segítésében, közvetítve az üzenetet: „Én, az Úr, elhívtalak az igazságért és fogom a kezedet.” (Ézs. 42:6)

Czibere Károly Az MRE Szeretetszolgálati Irodájának vezetője Budapest, 2009. augusztus 4.

Köszönetmondás

Köszönetet mondunk német partnereinknek és segítőinknek. Ehhez a munkához biztatást és segítséget kaptunk a Bajor Evangélikus Egyház Diakóniai Szolgálatának az „Initiative Hospizarbeit és Palliative Care” részéről. Különösen is köszönjük Wolf Hirche úr és Fitz Blanz diakónus úr nagylelkű segítségét és anyagi támogatását, amellyel munkánkat és a 2009 októberében Berekfürdön megrendezendő Kongresszusunkat, valamint ennek a brosúrának a megjelenését segítették. Ugyancsak köszönetet Ulrich Zenker úrnak, a Bajor Evangélikus Egyház Ökumenikus kapcsolatokért felelős referensének, aki a nyomdai költségeket támogatta, illetve bátorított a két egyház e területen való és határokon átívelő munkájának folytatására

TARTALOMJEGYZÉK

- *Ami foglakoztat bennünket*
- *Amire nyitottak vagyunk*
- *Palliatív gondozás? Hospice-munka? Palliatív ápolás? Hospice-gondolat?*
- *Nézzük a magyar helyzetet*
- *A hospice-munka és a palliatív medicina Magyarországon*
- *A „Palliatív Care és hospice-munka idők között”*
- *A hospice gondolat hozadéka*
- *Hogyan kerül a palliatív ellátás az ápolási otthonba?*
- *Szemponatok az úton*
- *Középpontban: az otthonaink lakói*
- *Központi kérdés: a mi otthonaink lakóinak vannak hozzátartozóik!*
- *A mi legnagyobb kincsünk: az ápoló team*
- *A kompetenciát közösen hozzuk létre*
- *A jó gyógyító jelenlét fontos: a házi orvosok is a hajó személyzethez tartoznak*
- *Kompetens és fontos: önkéntesek a haldokló kísérésben*
- *Ami a végén fontos – a haldokló emberek igényei, szükségletei*
- *Amiről valójában szó van: kommunikáció*
- *Spiritualitás és hit – hogy az ember el ne vesszen*
- *Egy hajó sem megy magától: kormányzás és vezetés*
- *Nem vagyunk egyedül: diakónia és hospice mozgalom*